

בסיעתא דטימיא

שיעור שבועי

הגאון הגדול

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

פרשת שופטים | 580

ב' באלול תשפ"ב

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171004

www.kolhalashon.com

גישה ישירה לשיעור במערכת קול הלשון

בלי לחפש ולדפדף בין השיעורים במערכת.
מתקשרים לקו קול הלשון במספרים הרגילים והישירים,
מקיימים מיד כוכבית * סולמית #
ואחריו את מספר השיעור 33531725 ולסיום סולמית #

פרשת שופטים תשפ"ב

שיעור הגר"י זילברשטיין שליט"א ב"בית הכנסת המרכזי רמת אלחנץ"

לע"נ שמואל ב"ר משה גודלבסקי ז"ל
לע"נ אברהם יצחק בן אליעזר מנחם ושרה שפס ז"ל

אשתו, וממילא אם היא מוחלת לו, הוא מותר בעשיית מלאכה, קמ"ל הרמ"א, שגם מחילה לא מהני, בגלל שיש טעם נוסף שחתן אסור בעשיית מלאכה מפני שחתן דומה למלך, יעו"ש.

נחלקו הפוסקים אם מותר לחתן לעבוד כשיש דבר הָאָבֵד : ה'בית דוד' [יו"ד סימן קע"ו], אסר עשיית מלאכה גם בדבר הָאָבֵד, ו'בדובב מישרים' [ח"ג סימן מ"ז] העלה, שאם היא מוחלת לו, והוא עושה את המלאכה בביתו, מותר בדבר הָאָבֵד, יעו"ש. מאידך, ה'מנחת אלעזר' [ח"ב סימן נ"ז], האריך להוכיח שחתן מותר בעשיית מלאכה בדבר הָאָבֵד, כמו שמותר בחול המועד, וכן העלה למעשה ב'מנחת פתים' [אבה"ע סימן ס"ד], ויעוין בחזו"א [אבה"ע סימן ס"ד סק"ז] שכתב : דנראה שלא חמירי מחול המועד, ודבר הָאָבֵד מותר, ובתוס' בכתובות [ד' ד"ה אבל] מבואר דחתן קיל ממועד, עכ"ד.

אכן בענייננו נראה שאין כאן מצב של דבר הָאָבֵד, שהרי אם החתן לא יעבוד, הוא לא יפסיד, אלא שיהיו לו פחות רווחים, ואם כן נראה שאין לו לעבוד בשבעת ימי המשתה שלו, אפילו אם אשתו מוחלת.¹

אכן, אם למעשה החתן עובר על הדין ועובד, וטוען שהוא זקוק לכסף לפרנסתו, נראה שאין צריך למחות בידו, וכבר כתב החת"ס [או"ח סוף סימן א'] : "אודות פתיחת החנות בחול המועד, נתקלקלה השורה בכל המקומות בעו"ה ונתפשטה המספחת

נסע במונית והתברר לו שיהנהג בתוך השבע ברכות שלו

כיצד אנחנו יכולים לרכוש זכויות לקראת ימי הדין ?

טיאלה :

מעשה באחד שנסע במונית, ותוך כדי נסיעה, אמר לו הנהג שמגיע לו מזל טוב, מפני שלפני יומיים התחתן בשעטו"מ. שאל אותו הנוסע אם כן מדוע הוא עובד, הרי בימי השבע ברכות חתן דומה למלך ואסור לו לעבוד ? אמר לו הנהג שאין לו עצה, הרי הוא צריך פרנסה, והוא לקח משכנתא וכו'. עתה שואל הנוסע כיצד היה עליו לנהוג ? ואם היה צריך לרדת מהמונית כדי שלא להכשיל את הנהג?

תשובה :

כתב השו"ע [אבה"ע סימן ס"ד ס"א] : "הנושא בתולה צריך לשמוח עמה ז' ימים, שלא יעשה מלאכה, ולא ישא וייתן בשוק...". הוסיף הרמ"א : "וחתן אסור בעשיית מלאכה, ואסור לצאת יחידי בשוק". ביארו הח"מ והב"ש שהרמ"א בא להוסיף על דברי השו"ע, שמדברי השו"ע היה משמע שכל איסור המלאכה הוא כדי שיהיה פנוי לשמח את

1 ואין להוכיח, שמותר לעבוד כנהג מונית, כמו שמותר לנהוג במונית בחול המועד, שהרי שם כתבו הפוסקים הטעם שמותר מפני שהוא צורך המועד, שהרי מוניות ואוטובוסים הם צורך המועד כמו חנויות לממכר אוכל, וזה וודאי שמותר בחול המועד, אבל לגבי חתן, שרק אצלו זה מועד ואילו אצל שאר הנהגים אין כאן מועד, אין זה צורך המועד שלו שדווקא הוא יעבוד.

מ"מ נראה שבערבות שאינם שווים הרבה, ועוד שהיורשים ידעו שהעץ נמצא שם, ומחיר הערבות הוא קצוב, ואין רגילות להקפיד על כך, מהני מה שמכרה אף בלי שומא.

כיצד פתר הרב אלישיב זצ"ל הצקת בעל לאשיתו ?

שיאלה :

היו בני זוג, שהאשה הייתה נורמלית לחלוטין, ובעלה קצת ירד מדעתו. בכל לילה היה קם ומדליק את כל האורות, ומאשים אותה שלקחה כל מיני חפצים שלו - פעם היה זה משקפיים, ופעם היו אלו השיניים. שאלה האשה: מה היא יכולה לעשות, אין לה כבר כוח ללילות ארוכים כאלו שאינה ישנה ?

תשובה :

אמר הרב אלישיב זצ"ל: שהאשה תגיש לבית הדין תביעה למדור, בית הדין יאשר זאת לאור המצב. כדי שיקנו לה מדור, יש למכור את דירתם. אמרו לבעל מה פסק הרב אלישיב זצ"ל, וראה זה פלא, הבעל חזר לשפיותו. הוא הבין שהוא הולך להפסיד את רכושו כדי לקנות מדור לאשתו.

פטירתו של חכם הרב שילום כהן זצ"ל

"פעם לפני ראש השנה פגשתי את חכם שלום כהן זצ"ל. שאלתי אותו איזה דבר התעוררות לקראת הימים הנוראים הוא יכול לומר לי? אמר לי חכם שלום כהן זצ"ל שזה עתה הוא חוזר מהרב שך זצ"ל ושאל אותו בדיוק את השאלה הזו. השיב לו הרב שך זצ"ל שכתוב שבשעה שאברהם אבינו הלך לעקוד את יצחק, פגש אותו השטן ושאל אותו הכיצד הוא הולך לשחוט את בנו ? שאל הרב שך זצ"ל, איזו שאלה היא זו, הרי הקב"ה אמר זאת לאברהם "קח נא את בנך והעלהו שם לעולה". הרי אין מקום לשאלתו של השטן ? השיב על כך הרב שך: כאשר אדם הולך לשחוט את בנו משום שכך ציווהו הקב"ה, זה צריך להיות נקי לגמרי על טהרת הקודש. אם לאדם יש אפילו כוונה קטנה, שהעולם יאמר איזה צדיק הוא, על כוונה זו, קוראים לו רוצח".

מימים ימימה ולא ישמעו, ע"כ מוטב שיהיו שוגגים וכו', כל שכן בענייננו דהוא קיל מחול המועד.

יעוין עוד ב'דברי מלכיאלי' [ח"ב סימן ק'], ובספר 'מועדים וזמנים' [ח"ד סימן ש'], שעל פי דבריהם יתכן לדון שאולי הוי דבר האבד, כי יש לו הוצאות מרובות, ואם לא יעבוד יכנס לחובות, וצ"ע.

הנוסע נתן צ'ק של אלף ₪ לנהג, על מנת שלא יעבוד ויחזור לביתו וייתן לכלה. הכלה כתבה מכתב תודה לנוסע וציננה שכסף זה הציל את ימי החתונה שלה. היא מאוד התרשמה מאצילותו היהודית. הכלה והחתן התקרבו מאוד לתורת ישראל. מה שעשה יהודי זה לכלה, הוא בהגדרה של 'אשרי משכיל אל דל', מסוגל לחולל פלאים. אשרי לצדיק שנתן את הכסף.

אלמנה המוכרת ערבות שיגדלים בחצרה ובניה לא יודעים מכר

שיאלה :

מעשה באלמנה שמכרה ערבות מעץ ששתל בעלה בחצירו. בניה שהם היורשים של נכסי בעלה נמצאים בארצות רחוקות, ומסתבר שאילו היו שואלים אותם, אם הם מסכימים שאמם תמכור את הערבות ותיקח את הכסף לעצמה, ודאי שהיו מסכימים, אך בפועל אינם יודעים מכך, נמצא לכאורה שאין כאן הקנאה של הערבות. נשאלה השאלה, האם אפשר לצאת בערבות אלו ידי חובה ביום טוב ראשון של סוכות כשבעינן 'לכם', וכמו שכתב המשנ"ב [סימן תרמ"ט ס"ק ל"ג]: שביום הראשון לא מספיק שניחא ליה לאיניש אלא צריך הקנאה מדעתו?

תשובה :

מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל השיב על שאלה זו. מכיוון שהבעל נתחייב לזון את אשתו ולתת לה מדור לאחר פטירתו, ודאי שהערבות האלו מן הסתם הם בכלל המזונות שהשאיר לה בעלה, אם היא תזדקק להם. ואף על פי שמבואר בשו"ע [אבה"ע סימן צ"ג סכ"ה]: שאלמנה שבאה לבית דין לתבוע מזונות, יש לה למכור למזונות שלא בב"ד מומחין, אבל צריכה לשום את הנכסים בפני ג' אנשים נאמנים, ואם מכרה בינה לבין עצמה שווה בשווה, יש אומרים שמכרה קיים, ויש חולקין.

מתענית אחת בשבוע. כי זה בכל יום תמיד מדי אכלו ומדי שתייתו יניח מתאוותו לכבוד הבורא". ומאחר והנזירות יסודה פרישות, כמו שכתב הספורנו [במדבר ו' ה'] וז"ל: "קדוש יהיה (הנזיר) נזיר פירושו הוא נבדל מן התאוות החומריות". רש"י כתב [במדבר ו' ב']: "אין נזירות בכל מקום אלא פרישה". וכשינהג ע"פ יסוד התשובה יקיים כעין נזירות. כי עוזב תאוותו לכבוד הבורא והוא כעין נזירות.

סוכה שהקימו סוחרים לדוגמא - האם כשירה למצוה?

שיאלה:

היתה פעם בחו"ל תערוכה של מבנים מארצות שונות, כגון, בית מקרח של האסקמוסים, בית הודי מבמבוק, אהל בדואי, ולהבדיל סוכה יהודית. סוכה זו לא סוככה לשם צל כי אם לשם תערוכה והצגה, ולא למדור ולצל. א"כ אולי היא פסולה מדאורייתא, ודמיא למבואר במסכת סוכה [י"ב]: "חבילי קש וחבילי עצים אין מסככין בהם", ופרש"י שם: "פעמים שאדם בא מן השדה וחבילתו על כתפו ומעלה ותו... וזה שנסכך שם שלא לשם סכך אפילו לצל (פירוש לא לשם מצות סוכה, ואף לא לשם צל, כי אם לייבוש). כך גם בענינו, הסכך לא לשם סיכוך הונח שם, אלא לשם תערוכה והצגה או שמא הוי סו"ס סוכה טובה ונבנתה לשם סוכה?

דבר דומה מצינו בסוחר סוכות לנצח המציגים דוגמא של סוכה מסוככת, כדי שהלקוחות יראו כיצד נראית סוכה לנצח, הסיכוך בסוכה זו לא נעשה לשם צל ולא לשם מצוה, כי אם לשם מסחר, לכאורה היא פסולה לישיבת סוכה מדאורייתא. ואם הסוחר השאיר אותה עד החג, היושב בה לא יקיים מצות ישיבת סוכה, אא"כ יסתור את הסכך ויניחנה לשם מצות סוכה או לשם צל?

תשובה:

הגר"ח קנייבסקי זצ"ל השיב: יש מקום לומר שהסוכה כשרה, וזאת על סמך הנאמר במסכת יבמות [ק"ד]: "סנדל של עיר הנדחת (דלשריפה קיימא). ושל זקן העשוי לכבודו, לא תחלוץ ואם חלצה חליצתה פסולה (לתכריכי מיתה הואיל ולא

כתוב שהרמב"ן פסק להטביע יהודי שהיה מלשין לשלטונות על היהודים. הגבאי של הרמב"ן אכן הטביע את המלשין הזה בים. לאחר כמה ימים, נפטר הגבאי המטביע. שאלו את הרמב"ן, מדוע הוא נפטר מיתה פתאומית? אמר הרמב"ן, מאחר שהוא אמר לגבאי לעשות דבר נורא כזה, זה חייב להיות לשם שמיים בנקיות מושלמת - משום שכך אמר הקב"ה "ולמלשינים אל תהי תקווה". אם מערבבים במעשה זה עוד דברים של נקמה פרטית, זה הופך לרוצח.

כך גם בשידוכים, כאשר שואלים אדם על בחור או בחורה, ויש גם דברים שליליים לומר, וחייבים לספר אותם בשידוכים, מותר לומר, רק בתנאי שזה ממש לשם שמיים, בלי שום נגיעה אישית.

שאלו, מה עושים כדי להתחזק אחרי פטירתו של חכם שלום כהן זצ"ל?

תשובה:

נאמר במסכת נזיר [י"ד]: "אמר כמשה בשבעה באדר מאי", וכתבו התוס' (בד"ה אמר כמשה) וז"ל: "וביום מותו (של משה) בז' באדר מסתמא רבים נדרו בנזיר, ורבו נזירים בישראל מחמת צער...". מבואר בתוס' שהביטוי לְצַעַר מתקיים על ידי קבלת נזירות.

והנה בימינו אין לקבל נזירות, כמבואר ברמב"ם [פ"ב מנזירות ה"כ]: "מי שנדר בנזיר בזמן הזה הרי זה נזיר לעולם, שאין לנו בית כדי שיביא קורבנותיו", ולכן יש לשאול מה לקבל ביום פטירתו של גדול הדור.

ונראה להציע לקיים דברי "יסוד התשובה" לרבנו יונה זצ"ל: "ועל פשעיו הישנים אשר השליך מעליו יהיה תמיד תוהה ומתחרט ומבקש עליהם מאת המקום למחותם מספר הזכרונות. וגם יענה נפשו עליהם, ואם אדם חלש הוא שאינו יכול לסבול עינוין קשים ותעניות ימשוך מתאוותיו. ואל ימלא כל תאוותו, לא במאכל ולא במשתה. וכן אמר הרב ר' אברהם בר דוד שהיה א' מחסידי עולם, הגדר הגדול המעולה המופלא מניעת המאכלות. וכן פירוש דבריו אל יעזוב לגמרי מלאכול בשר ולשתות יין, כי דייך מה שאסרה תורה. אך בעת מאכלו ועודנו תאב לאכול, יניח ממנו לכבוד הבורא מתאוותיו ואל יאכל כפי תאוותו ודרך זה ימנענו מחטוא, ויזכרנו אהבת הבורא, יותר

זיבול בשבת

שיאלה :

המצאה נוספת שהוצגה שם הייתה: זיבול איכותי מאוד כמעט ללא עלות. יהודי לקח ארגז גדול והכניס בו כמות עצומה של זוחלים האוכלים כל מה שניתן להם. הוא נתן להם פסולת אוכל, שלולי זה הייתה נזרקת. כתוצאה מאכילתם, הם הפרישו הרבה צואה. היהודי חורר את הארגז בתחתיתו, וההפרשות יצאו מבין החורים על הגידולים. לפי עדות החקלאים, הפרשות אלו הן זיבול מעולה ביותר. נשאלת השאלה, האם מותר לעשות זאת בשבת וכן בשמיטה (בארץ ישראל)?

תשובה :

לכאורה אסור לעשות זאת בשבת.

להנות מגידול חזירים

שיאלה :

ישנו בא"י רשע שמגדל חזירים, למרות שיש חוק שאסור לגדל חזירים, הוא בנה משטח בטון, ואמר שזה לא א"י, ובית המשפט קבל זאת.

יש לו בן שהוא בן ישיבה, והאבא אוהבו מאד ורוצה לתמוך בו, אבל הבן לא רוצה לקבל, כי זה מכספי החזירים. האבא התחכם ואמר שלא יתן לו חזירים אלא את צואת החזירים, ששווה הרבה כסף. שאל הבן האם מותר לו לקבל זאת ?

תשובה :

אמר הרב אלישיב זצ"ל, שאין איסור ליהנות מצואת חזירים. אמנם אסור לגדל חזירים, אבל בשום מקום לא כתוב שהפרש שלהם אסור, ולכן יכול לקבל זאת מאביו. האבא מאד שמח.

להילוכא עביד לאו נעל הוא) אמר ליה רבינא לרב אשי מאי שנא זקן העשוי לכבודו דלאו להילוכא עביד, דבי דינא נמי לאו להילוכא עביד (דבי דינא נמי סנדל שהיה לבי"ד ומיוחד לחליצה ולא להילוך (רש"י)). אמר ליה אילו מסגי ביה שלוחא דבי דינא מי קפיד עליה בי דינא".

הרי שאע"פ שסנדל דבי דינא לא עשוי להילוך, בכל זאת מאחר ולא קפיד עליה בי דינא נחשב הנעל כעשוי להילוכא, כך יתכן גם בעניננו, מאחר ובעל הסוכה לא יקפיד אם מישוהו יאכל בסוכתו, נחשבת הסוכה למסוככת לשם מצוה ולשם צל (ולא דומה לחבילי קש שהניחם על הסוכה, דלא הניחו שם כי אם לייבש ולא לשם סוכה, משא"כ סוכת התערוכה או ההדגמה שנעשתה לשם צורת הסוכה שתהיה מסוככת אך לא לשם צל, בזה מהני מה שיש רשות לשליח בי"ד לישב בה למטרת צל או למצוה, להכשירה). עכ"ד דברי הגר"ח קניבסקי זצ"ל.

ונראה, דלשיטת ה'שו"ע הרב' וה'חלקת יואב', דסוכה העשויה לשתי כוונות הסוכה פסולה, הכא נמי הסוכה פסולה. יש לחלק בין נעל לבין סוכה, דנעל של חליצה לא צריך שתעשה לשמה לשם הילוך, אלא שאם עומדת לא לשם הילוך, בטל שם נעל ממנה, ואם עומדת לשתי כוונות הנעל כשרה. לכן מספיק שבית דין לא יקפיד על שליח בי"ד שיהלך בה כדי שלא יתבטל שם נעל ממנה, אבל אין פסוק שהנעל צריכה לקבל שם של נעל העומדת להילוך, משא"כ בסוכה שנאמר בה, חג הסוכות תעשה, כלומר תעשה לשם סוכה להגן תחת צילה, ואם עשאה לשתי כוונות הסוכה פסולה.

עוד נראה דאפילו לשיטת הרא"ש, דסבירא ליה דסוכה העשויה לשם מטר הסוכה כשרה, יתכן דדוקא כשעשויה לשם מטר בלבד כיון דכתיב 'וסוכה תהיה לצל יומם מחורב, ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר', אבל אם עשאה לשם צל, ולשם כוונה אחרת, כגון לשם בית או לשם מוזיאון, יתכן דיוֹדָה הרא"ש, דהסוכה פסולה.

להזכירם, השיעור הבא יתקיים בעז"ה ביום ב', ט' באלול תשפ"ב, בבית הכנסת המרכזי ברמת אלחנן בשעה 20:00. תפילת ערבית בשעה 19:45.

ייטיר כוח גדול למערכת קול הלשון ולראשייה, על העברת השיעור באיכות מופלאה.

ניתן להאזין לשיעור בשידור חי מקול הלשון במס' טל' 03-6171004